

națiunii noastre din astă patriă dulce, carea e ântaniul lăgăn al vieței române pe aceste locuri nordice-orientali, mai că nu aflăm in seria atâtor mari seculi dela începutul celui al doilea al erei creștine până acum peste mijlocul al celui de al XIX ; decât numai ȝile de lacrimi, de dureri si de suferințe de tot feliul, ér' ȝilele de bucuriă pentru poporul român și pentru națiunea noastră transilvanică in speciă au fost mai puține și mai rare, decât péna de corb alb.“¹⁾ Statul pentru român nu era decât un staul, ca să nu fugă ; érá regimurile acelor timpuri, îl socotiau și tractau numai ca pre un instrument spre indeplinirea trebuințelor altora, străinilor. Stau de față încă legile țerei, cari lip-sindu-l de tóte drepturile și folósele societății și mărginindu-l la o viéță curat numai animalică, puneau stavilă la ori ce propășire, cultivare și imbunătățire a stării sale materiale și morale. Lui, românului, nu-i era iertat a-și trage in picióre călțuni, a-și acoperí capul cu pălăriă, și a-și imbrăca corpul cu cămașă de bumbac séu cu veștminate de pănură móle ! Cine s'ar mai indoí despre adevérul celor ȝise, poftéscă a cetí „aprobatele și compilatele“, legile constituționale ale țerei, și se va convinge.

Ei bine, de unde atâta umilire națională ? Cum de fíii Romei, de cari tremura lumea odiniórá, putură ajunge la scîntata miseriă generală ?

Sciú, că din sute de guri inteligente mi se va raspunde a aceste intrebări tot in modul usitat până acum, cu provocare adecă la străini și la impregiurările nefavoritóre și fatale chiar, aruncându-se tótă vina in cārca acestora.

Nu se póte nega, ba se recunósce cred din tóte părțile neomenósa purtare a străinilor față cu românii, precum și impregiurările cele nefavorabile pentru națiunea română

¹⁾ Cuvéntarea sa, ținută cu ocasiunea inaugurării Asociațiunei transilvane etc. in 1861.